

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет Географічний
Кафедра конструктивної географії і картографії

Затверджено

На засіданні кафедри конструктивної географії
і картографії географічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від “27” серпня 2025 р.)

Завідувач кафедри д.г.н. Іванов Є.А.

Силабус

з навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»,

що викладається в межах

ОПП ТЕХНОЛОГІЇ ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

другого (магістерського) рівня вищої освіти

для здобувачів з спеціальності

G2 Технології захисту навколишнього середовища

**Силабус курсу Оцінка впливу на довкілля
2025-2026 навчального року**

Назва курсу	Оцінка впливу на довкілля
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. П. Дорошенка 41
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра конструктивної географії і картографії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань: G Інженерія, виробництво та будівництво Спеціальність: G2 Технології захисту навколишнього середовища
Викладачі курсу	Курганевич Людмила Петрівна, кандидат географічних наук, доцент
Контактна інформація викладачів	lkurhanevych@gmail.com, lyudmyla.kurhanevych@lnu.edu.ua , +38 096 67 19993 м. Львів, вул. П. Дорошенка 41, 66 к.
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних (семінарських) занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації. Для погодження часу консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/course/otsinka-vplyvu-na-dovkillia-183 https://geography.lnu.edu.ua/academics/master/eco-tecnology-master/sylabusy-za-opp-2025-r-mahistry-183-tekhnohii-zakhystu-navkolyshnoho-seredovyshcha
Інформація про курс	Дисципліна «Оцінка впливу на довкілля» є нормативною дисципліною із спеціальності G2 Технології захисту навколишнього середовища для освітньо-професійної програми магістра Технології захисту навколишнього середовища, яка викладається в 2 семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Предметом вивчення навчальної дисципліни є наукові та правові основи, принципи й механізми оцінки впливу на довкілля, яке має за мету реалізацію екологічної політики на всіх рівнях (глобальному, національному і регіональному) для досягнення збалансованого розвитку господарства держави, реалізації природоохоронних заходів.
Мета та цілі курсу	<i>Метою курсу «Оцінка впливу на довкілля» є формування знань про проведення оцінки впливу на довкілля планованої діяльності та виявлення впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людей.</i> <i>Для цього необхідно вирішити такі завдання:</i> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомитись із європейським та українським законодавством з оцінки впливу на довкілля; - навчитись проводити аналіз соціо-економіко-екологічного стану території, населених пунктів та підприємств; - опанувати методичні підходи складання звіту з оцінки впливу на довкілля; - навчитись організовувати моніторингові дослідження якості довкілля та розробляти природоохоронні заходи.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: 1. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля». Відомості Верховної Ради

- України 2017 рік №29, ст. 319. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>.
2. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». Відомості Верховної Ради України 2018 № 16, ст.138. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>.
 3. *Алексеева С.* Громадський контроль у сфері оцінки впливу на довкілля. Львів : Вид-во «Компанія Манускрипт», 2021. 52 с.
 4. Загальні методичні рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Затверджено наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України від 15 березня 2021 року № 193.
 5. Постанова КМУ від 15 липня 2025 р. № 884 «Про затвердження Вимог до форми і змісту інтегрованого довкілцевого дозволу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/884-2025-%D0%BF/>.
 6. *Назарук М., Бота О., Жук Ю., Зюзін С.* Управління природокористуванням: оцінка впливу на довкілля. Навчальний посібник. Львів, 2022. 248 с.
 7. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС : навч. посіб. Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. 152 с.
 8. Оцінка впливу на довкілля: міжнародні стандарти, досвід інших країн і передумови до запровадження нової моделі оцінки впливу на довкілля в Україні та її основні елементи [Електронний ресурс] / С. Вихрист, Є. Єндрюшка, Н. Мікуліч та ін. Київ, 2018. 141 с. (електронне видання).
 9. Оцінка впливу на довкілля: український та європейський досвід. URL: <https://eco-cluster.org/2025/02/21/otsinka-vplyvu-na-dovkillia-ukrainskyy-ta-ievropeyskyy-dosvid/>.
 10. *Курганевич Л. П.* Оцінка впливу на довкілля : методичні вказівки [для самостійної роботи студентів]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 70 с.

Допоміжна література:

11. Закон України «Про управління відходами». Від 20 червня 2022 року № 2320-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>.
12. *Алексеева Є.* Оскарження висновків з оцінки впливу на довкілля в суді / Є. Алексеева; за заг. ред. О. Кравченко. Львів : Вид-во Манускрипт, 2019. 24 с.
13. Водна стратегія України на період до 2050 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2022 р. №1134-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1134-2022-%D1%80#Text>.
14. Геоботанічне районування УРСР. Київ: Наук. думка, 1977. 304 с.
15. Гігієна праці : підручник/ [Ю.І. Кундієв, О.П. Яворовський, А.М. Шевченко та ін.] ; за ред. Ю.І. Кундієва, О.П. Яворовського. Київ : Медицина, 2011. 904 с.
16. *Гнатів П. С.* Природні ресурси України : навчальний посібник / П. С. Гнатів, П. Р. Хірівський, О. Д. Зинюк, Ю. Я. Корінець, Н. Є. Панас. – Львів : Камула, 2012. 216 с.
17. ДЕРЖАВНІ САНІТАРНІ НОРМИ ТА ПРАВИЛА «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Затверджено Наказом Міністерства охорони здоров'я України 08.04.2014 № 248. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14#Text>.
18. Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів. Затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 р. N 173. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0379-96#Text>.

19. Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря. Постанова КМУ від 14 серпня 2019 р. № 827. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/827-2019-%D0%BF#Text>.
20. Директива Європейського Парламенту та Ради 2008/98/ЄС «Про відходи». URL: <https://mepr.gov.ua/news/31288.html>.
21. Директива 2000/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради "Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики" від 23 жовтня 2000 року. Верховна Рада України. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_962.
22. Додаток 2 до Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля. Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#Text>.
23. Додаток 3 до Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля. Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#Text>.
24. ДСТУ 8691:2016. Стічні води. НАСТАНОВИ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ НОРМАТИВІВ ВІДВЕДЕННЯ ДОЦОВИХ СТИЧНИХ ВОД У ВОДНІ ОБ'ЄКТИ. Видання офіційне. URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/8691_2016.pdf.
25. Думає по-зеленому. Змінює своє життя /уклад.: Я. В. Жерьобкіна, Ю. О. Кисельова; за заг. ред. Т. О. Маринич. Суми : Сумський державний університет, 2018. 36 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/71126/1/life_in_style.pdf.
26. Зоогеографія // Біологічний словник : 2-е вид. / за редакцією академіка АН УРСР К. М. Ситника, члена-кореспондента АН УРСР В. О. Топачевського. Київ : Головна редакція УРЕ, 1986. С. 241.
27. Зоогеографія: навчальний посібник: [для студентів вищих навчальних закладів] / Остап Решетилло. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 232 с.
28. Інструкція про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря від 10.05.2002 № 177. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0061-95>.
29. *Караєва Н. В.* Методологічні аспекти та програмні засоби оцінки ризику здоров'ю населення при несприятливому впливі факторів навколишнього середовища // Системи управління, навігації та зв'язку. 2018. 1(47). С. 164-169.
30. *Ковальчук І. П., Курганевич Л. П., Ковальчук І. В.* Геоекологічний моніторинг. Частина 1. Моніторинг водних об'єктів : навчальний посібник. Київ : Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2025. 295 с.
31. Кодекс України «Про надра». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 36, ст.340.
32. *Климчик О. М., Багмет А. П.* Аспекти реалізації водної політики ЄС в регіоні // Всеукр. наук.-практ. конф. «Сталий розвиток країни в рамках Європейської інтеграції». Житомир: ЖДТУ, 2016. С. 61.
33. *Колодійчук І. А.* Формування територіально збалансованих систем управління відходами: регіональний вимір: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2020. 524 с.

34. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_272#Text.
35. Концепція загальнодержавної програми збереження біорізноманіття на 2005-2025 роки. СХВАЛЕНО розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2004 р. № 675-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/9110364>.
36. Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року. СХВАЛЕНО розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2016 р. № 932-р. URL: <https://mepr.gov.ua/timeline/Nacionalna-ekologichna-politika.html>.
37. Концепція реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища. URL: <https://mepr.gov.ua/content/koncepciya-reformuvannya-sistemi-derzhavnogo-naglyadu-kontrolyu-u-sferi-ohoroni-navkolishnogo-seredovishcha-v-ukraini.html>.
38. Кращі європейські практики управління відходами (посібник) / А. Войціховська, О. Кравченко, О. Мелень-Забрамна, М. Панькевич, [за заг. ред. О. Кравченко]. Видавництво «Компанія „Манускрипт“». Львів, 2019. 64 с.
39. Курганевич Л. П., Іванов Є. А. Моніторинг якості поверхневих вод Львівської області: стан і функціонування. Мат. VIII Всеукр. науково-практичної конф. «Географія та екологія: наука і освіта». Умань : ВПЦ «Візаві», 2020. С. 107-110.
40. Курганевич Л. П., Шипка М. З. Нові підходи ведення державного моніторингу поверхневих вод Львівської області. Матеріали Міжнародного наукового семінару, присвяченого 75-річчю Б. П. Мухи і 50-річчю роботи Розтоцького ландшафтно-геофізичного стаціонару ЛНУ імені Івана Франка. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. С.52-54.
41. Kurhanevych L., Shipka M. Hydroecological state of the Poltva river and its tributaries // Prace Studenckiego Koła Naukowego Geografów Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. – No 5 (2016) – S.78 – 88 <http://praceskng.up.krakow.pl/article/view/3224/2843>.
42. Методи і засоби оцінки ризику здоров'ю населення від забруднення атмосферного повітря: [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології», спеціалізації «Інформаційні технології моніторингу довкілля» / Н. В. Караєва, І. В. Варава ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (1 файл: 4,38 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 56 с.
43. Методичні рекомендації з підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля для видів діяльності у галузі видобування корисних копалин. Затверджено наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України від 28 грудня 2021 року №884.
44. Методичні рекомендації з розробки звіту з оцінки впливу на довкілля в галузі лісового господарства. URL: <https://mepr.gov.ua/documents/2749.html>.
45. Моніторинг та охорона біорізноманіття в Україні : Прикладні аспекти моніторингу та охорони біорізноманіття / Серія: «Conservation Biology in Ukraine». Вип. 16. Т. 3. Київ; Чернівці : Друк Арт, 2020. 528 с. URL: <https://uncg.org.ua/>.
46. Морська біогеографія. А. І. Кафанов, В. А. Кудряшов з: <http://www.knigka.info/getlink/index>.
47. Національна стратегія поводження з відходами. КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ РОЗПОРЯДЖЕННЯ від 8 листопада 2017 р. № 820-р. «Про

- схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року”. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/250431699>.
48. Національний план дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням. КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ РОЗПОРЯДЖЕННЯ від 30 березня 2016 р. № 271-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/271-2016-%D1%80#n8>.
 49. Національний план управління відходами Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2030 року». URL: <https://mepr.gov.ua/projects/136/>.
 50. Нормативні документи Держкомстату щодо навколишнього середовища. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/norm_rozd/nps.htm.
 51. Основи зоогеографії: навч. посіб. / К. А. Сологор, Я. А. Омельковець ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, біол. ф-т, каф. зоології. Луцьк: Вежа, 2008. 170 с.
 52. ПОЛОЖЕННЯ про моніторинг земель. ЗАТВЕРДЖЕНО постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 1993 р. № 661 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 760). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-93-%D0%BF#Text>.
 53. ПОРЯДОК здійснення державного моніторингу вод. ЗАТВЕРДЖЕНО постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 758. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758-2018-%D0%BF#Text>.
 54. Порядок складання, подання та розгляду запитів на публічну інформацію, розпорядником якої є Державна служба статистики України та/або її територіальні органи, затверджений наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 18.02.2013 № 140. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
 55. Постанова КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#Text>.
 56. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2001 № 1655 "Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1655-2001-%D0%BF#Text>.
 57. Про затвердження Галузевої методики розрахунку шкідливих викидів, які надходять від теплогенеруючих установок комунальної теплоенергетики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0067667-06#Text>.
 58. Про затвердження Переліку речовин, які входять до "твердих речовин" та "вуглеводнів" і за викиди яких справляється збір. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0322-02#Text>.
 59. Типова методика визначення питомих викидів від основних виробництв по галузях промисловості. Основні положення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0002556-00#Text>.
 60. Управління довкіллям та інтеграція екологічної політики до інших галузевих політик: короткий опис Директив ЄС та графіку їх впровадження. Київ : Європейський Союз, 2014. URL: http://www.if.gov.ua/files/uploads/Upravlinnya_brochure_final.pdf.
 61. Хвесик М. Левковська Л. Управління водними ресурсами: євроінтегративний вектор // Економіка природокористування і сталий розвиток. 2019. № 5 (24). С. 6-13.
 62. Якість води та управління водними ресурсами: короткий опис Директив ЄС та графіку їх реалізації. Київ : Європейський Союз, 2014. URL:

	<p>http://buvrtyisa.gov.ua/newsite/download/Water_brochure.pdf.</p> <p>63. Environmental Impact Assessment, by Judith Rosales (Author) 2020, 277 pages.</p> <p>64. Environmental Impact Assessment: EIA - A Pivotal Tool for Sustainable Development. Subash Thanappan. 2021, 84 pages.</p> <p>65. Environmental impact assessment: a tool to identify the impact on human health and well-being, by Zuleiny Meneses Martin, Omelio Cepero Rodriguez, Pedro Víctor Valladares Oliva, 2022, 68 pages.</p> <p>66. Handbook of Environmental Impact Assessment (Research Handbooks on Impact Assessment series), Alberto Fonseca. 2022, 480 pages.</p> <p>67. Environmental Impact Assessment Methodologies. Anjaneyulu Yerramilli, Valli Manickam, 2021, 588 pages.</p> <p>68. Introduction To Environmental Impact Assessment (Natural and Built Environment Series). John Glasson, Riki Therivel. 2019, 382 pages.</p> <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси:</p> <p>69. FAO Aquastat. Global Information System on Water and Agriculture. URL: http://www.fao.org/nr/water/aquastat/data/query/index.html?lang=en.</p> <p>70. Геопортал «Водні ресурси України». URL: http://geoportal.davr.gov.ua:81.</p> <p>71. Карти. URL: https://www.google.com.ua/maps.</p> <p>72. Сайт Державного агентства водних ресурсів України. URL: http://davr.gov.ua/.</p> <p>73. Сайт Державної служби геології та надр України. URL: https://www.geo.gov.ua/.</p> <p>74. Сайт Європейської Комісії щодо оцінки впливу на довкілля. URL: https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm.</p> <p>75. Сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: https://mepr.gov.ua/.</p> <p>76. Сайт Міністерства охорони здоров'я України. URL: https://moz.gov.ua/.</p> <p>77. Сайт управління Гідрометеорології. URL: https://www.dsns.gov.ua/ua/Upravlinnya-gidrometeorologiyi.html.</p>
Тривалість курсу	<u>Один семестр</u>
Обсяг курсу	Загальний обсяг 120 годин, з них 48 годин аудиторних занять (<u>32</u> годин лекцій, <u>16</u> годин практичних/семінарських занять) та <u>72</u> години самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Сформувати в студентів у результаті вивчення цього предмета такі показники знань та умінь:</p> <p><i>Знання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - предмету, мети та завдань оцінки впливу на довкілля; - екологічного законодавства України; - державних органів управління природними ресурсами та природокористуванням; - організаційної структури господарського комплексу України; - європейських підходів управління природними ресурсами. <p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - чітко визначати функції та ієрархію системи господарського управління; - проводити обробку та узагальнення екологічної інформації; - оформляти дозвільні документи на природокористування; - складати звіти з оцінки впливу на довкілля; - здійснювати післяпроектний моніторинг;

- будувати алгоритм управління природними ресурсами певного регіону з використанням європейських підходів та інформаційних інструментів;
- оцінювати якість довкілля з точки зору екологічного благополуччя.

Вивчення курсу сприяє розвитку таких надпрофесійних навичок (soft skills): когнітивна гнучкість, професійна самопрезентація, критичне мислення, вміння працювати в колективі.

Зміст ОК 9 «Оцінка впливу на довкілля» має сприяти формуванню у студентів такої інтегральної компетентності: здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері технологій захисту навколишнього середовища при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризуватися комплексністю й невизначеністю умов і вимог. А також таких загальних та фахових компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 03. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 06. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК 07. Здійснення безпечної діяльності.

Фахові компетентності:

ФК 01. Здатність контролювати й оцінювати екологічні ризики впливу техногенних об'єктів і господарської діяльності на довкілля.

ФК 02. Здатність використовувати науково-обґрунтовані методи обробки результатів досліджень в галузі технологій захисту навколишнього середовища.

ФК 03. Здатність планувати, проектувати та контролювати параметри роботи окремих видів обладнання, техніки і технологій захисту навколишнього середовища.

ФК 04. Здатність розробляти нові та використовувати відомі способи утилізації, знезараження та рециклінгу побутових і промислових відходів.

ФК 05. Здатність впроваджувати і використовувати відновлювальні джерела енергії, ресурсо- та енергозберігаючі технології.

ФК 06. Здатність контролювати й оцінювати ефективність природоохоронних заходів та застосовуваних технологій.

ФК 07. Здатність використовувати картографічні методи та геоінформаційні технології у сфері захисту навколишнього середовища, зокрема, з метою прогнозування екологічних небезпек і застосування тактики управління надзвичайними ситуаціями.

ФК 08. Здатність використовувати інституційні та правові механізми міжнародного співробітництва з метою розв'язання глобальних та регіональних екологічних проблем, вміння давати оцінку діяльності міжнародних організацій учасником яких є Україна.

ФК 9. Здатність підтримувати функціонування системи екологічного

	<p>менеджменту та аудиту на підприємстві, застосовувати знання з метрології, нормативних документів із стандартизації та сертифікації у різних галузях господарства України, здійснювати екологічний контроль якості сировини та продукції.</p> <p>Курс «Оцінка впливу на довкілля», як складова підготовки магістра, має сприяти досягненню таких програмних результатів навчання:</p> <p>ПРН 01. Аналізувати складні системи, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру.</p> <p>ПРН 03. Використовувати сучасні комунікаційні, комп'ютерні технології у природоохоронній сфері, збирати, зберігати, обробляти і аналізувати інформацію про стан навколишнього середовища та виробничої сфери для вирішення завдань професійної діяльності.</p> <p>ПРН 04. Обґрунтовувати рішення направлені на мінімізацію екологічних ризиків господарської діяльності на загальнодержавному, регіональному й локальному рівнях.</p> <p>ПРН 05. Ефективно працювати у команді та міжнародному колективі, мати лідерські навички.</p> <p>ПРН 06. Здійснювати аналіз соціо-економіко-екологічного стану підприємств, населених пунктів, районів, областей та розробляти стратегії їх сталого розвитку.</p> <p>ПРН 07. Розробляти системи екологічного управління з дотриманням вимог ISO 14004, встановлювати процедури та планувати і реалізовувати природоохоронні заходи протягом всього життєвого циклу продукції.</p> <p>ПРН 08. Проектувати системи комплексного управління відходами та еколого-економічними аспектами їх утилізації, основами проектування полігонів для розміщення відходів, оцінювати їх вплив на довкілля та л</p> <p>ПРН 09. Оцінювати загрози фізичного, хімічного та біологічного забруднення біосфери та його впливу на довкілля і людину, вміти аналізувати зміни, що відбуваються в навколишньому середовищі під впливом природних і техногенних факторів. юдину.</p> <p>ПРН 13. Використовувати у практичній діяльності знання вітчизняного та міжнародного природоохоронного законодавства.</p> <p>ПРН 14. Проектувати системи і технології захисту навколишнього середовища.</p> <p>ПРН 18. Створювати та використовувати у професійній діяльності геоінформаційні моделі, оформляти результати роботи у вигляді електронних та аналогових картографічних зображень.</p>
Ключові слова	Довкілля, природоресурсний потенціал, природокористування, планована діяльність, громадське обговорення, управління якістю довкілля, післяпроектний моніторинг, природоохоронні заходи.
Формат курсу	Очний <i>Очна (денна) форма</i> навчання передбачає постійний особистий контакт науково-педагогічного працівника і студента, що забезпечує надбання глибоких системних знань, стійких умінь. Студенти денної форми навчання зобов'язані відвідувати навчальні заняття згідно з розкладом та своєчасно виконувати навчальні завдання згідно з робочою програмою.
	Проведення лекцій, семінарських/практичних занять та консультацій

	для кращого розуміння тем.
Підсумковий контроль, форма	Іспит в кінці семестру.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з курсів: прикладна екологія, екологічне право, промислова екологія, моніторинг довкілля.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Використовуються такі методи навчання:</p> <p>а) <i>словесні</i> – лекція, дискусія, консультація, пояснення, бесіда;</p> <p>б) <i>наочні</i> – презентація, ілюстрування лекційного матеріалу рисунками, схемами та таблицями;</p> <p>в) <i>семінарські</i> – проведення семінарських занять, що включає пошуковий та демонстраційний методи, які застосовують, для підготовки доповідей, відповідей та презентацій результатів вивчення;</p> <p>г) <i>методи контролю і самоконтролю</i> – усний, письмовий, тестовий.</p> <p>Презентація, лекції, колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки, тьюторство*, навчальні спільноти і т. д.) проектно-орієнтоване навчання, дискусія.</p> <p><i>Лекційна форма навчання:</i> проведення лекцій; пояснення та наведення прикладів з діяльності управлінських, природоохоронних організацій; дискусія, бесіда, ілюстрація, демонстрація.</p> <p><i>Семінарське заняття:</i> доповідь, відповідь, обговорення; презентація результатів дослідження.</p> <p><i>Практичні заняття:</i> аналітичні завдання, ситуаційні задачі.</p> <p>*Завдання тьютора – побудова освітнього простору як простору прояву пізнавальних ініціатив та інтересів студентів і створення індивідуальної освітньої траєкторії. Тьютор встановлює зі студентами партнерські стосунки, забезпечуючи психологічну підтримку під час навчання, організовує їх освітню діяльність, представляє академічні інтереси студентів на факультеті. Тьюторський супровід, націлений на реалізацію принципу індивідуалізації в освіті, сприяє найбільш повному розкриттю особистісного потенціалу студента за умови встановлення суб'єктних відносин, в яких кожна сторона бере на себе відповідальність за свій вибір.</p>
Необхідне обладнання	Для вивчення курсу достатньо володіти загально вживаними програми такими як Microsoft Office Word, Microsoft Office Excel, Microsoft Office Power Point.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • семінарські/практичні заняття: максимальна кількість балів <u>40</u>; • контрольні заміри (модулі): максимальна кількість балів <u>10</u>; • іспит: максимальна кількість балів <u>50</u>; <p>Підсумкова максимальна кількість балів <u>100</u>.</p> <p>Кожна практична/семінарська робота оцінюється максимум у 5 балів: 5 балів – студент в повному обсязі володіє матеріалом вивчення, може відповісти на будь-яке теоретичне запитання та виконав всі завдання; 4 бали – студент добре володіє навчальним матеріалом, може відповісти на будь-яке теоретичне запитання та виконав всі завдання,</p>

але в його мовленні трапляються помилки;
3 бали – студент розкрив завдання поверхнево, невпевнено переказує матеріал, допускає велику кількість помилок;
2 бали – студент не розкрив завдання, невпевнено переказує матеріал, наводить деякі правильні факти з питання;
1 бал – студент не розкрив завдання, наводить окремі правильні факти з питання з помилками;
0 балів – студент повністю не виконав завдання.

Білет на іспит містить 5 питань. Кожне питання оцінюється у 10 балів:
Критерії оцінювання письмової відповіді студента (1–10 балів):
1–2 бали – відповідь фрагментарна, не розкрито суть питання, наявні грубі помилки, логіка відсутня.
3–4 бали – наведено окремі правильні твердження, але відсутня цілісність відповіді, багато неточностей.
5–6 балів – відповідь частково правильна, відображає основний зміст питання, проте є неточності або неповнота викладу.
7–8 балів – відповідь повна й логічна, основні положення викладено правильно, незначні неточності не спотворюють зміст.
9 балів – відповідь повна, структурована, із прикладами чи власними узагальненнями, відсутні суттєві помилки.
10 балів – вичерпна, аргументована, логічно й граматично бездоганна відповідь із глибоким розумінням питання та аналітичними елементами.

Підсумкова максимальна кількість балів 100.

Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не

	<p>пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до іспиту</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ОВД як інструмент захисту довкілля. 2. Місце оцінки впливу на довкілля в системі прикладної екології. 3. Об'єкти та види діяльності, що підлягають ОВД. 4. Методологія скоупінгу в процедурах ОВД. 5. Етапи процедури ОВД. 6. Терміни здійснення ОВД. 7. Повідомлення про ОВД. 8. Міжнародне законодавство з питань оцінки впливу на довкілля. 9. Національна нормативно-правова база в сфері охорони довкілля. 10. Опис поточного стану та ймовірного впливу на надра. 11. Екологічна оцінка впливу на надра. 12. Запобігання порушення надр при здійсненні планованої діяльності. 13. Опис поточного стану поверхневих та підземних вод. 14. Опис водокористування та водовідведення. 15. Вплив планованої діяльності на поверхневі та підземні води. 16. Оцінка базового стану земельних ресурсів. 17. Аналіз впливу планованої діяльності на земельні ресурси. 18. Опис поточного стану атмосферного повітря та ймовірних змін. 19. Алгоритм оцінки впливу на атмосферне повітря. 20. Впливи на атмосферне повітря при підготовчих роботах та планованій діяльності. 21. Оцінка кліматичних загроз та ризиків. 22. Аналіз ймовірних впливів планованої діяльності на клімат. 23. Державна політика у сфері зміни клімату. 24. Сучасний видовий склад тварин території планованої діяльності. 25. Сучасний флористичний склад та наявність охоронюваних видів і рослинних угруповань на території планованої діяльності. 26. Організація санітарно-захисних зон. 27. Гігієнічні та соціальні аспекти праці людини. 28. Оцінка впливів на соціальне середовище. 29. Оцінка ймовірного впливу на довкілля від утворення відходів. 30. Оцінка ризиків для здоров'я населення планованої діяльності. 31. Аналіз впливів забруднення довкілля на здоров'я людини. 32. Державний нагляд (контроль) у сфері охорони довкілля. 33. Державний облік об'єктів, що шкідливо впливають на стан атмосферного повітря та здоров'я людей. 34. Запобігання впливів на довкілля при планованій діяльності. 35. Зменшення негативного впливу на довкілля при планованій діяльності. 36. Усунення значного впливу при планованій діяльності. 37. Компенсаційні заходи при планованій діяльності. 38. Післяпроектний моніторинг забруднення ґрунтів. 39. Післяпроектний моніторинг якості вод та атмосферного повітря. 40. Післяпроектний моніторинг впливів на флору та фауну. 41. Підготовка звіту з оцінки впливу на довкілля. 42. Громадське обговорення проекту.

	43. Інтегрований довіллєвий дозвіл.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу «Оцінка впливу на довкілля»

Тиж. /дата/ год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література Ресурси в інтернеті (нумерація джерел)	Кількість год
1	Тема 1. Оцінка впливу на довкілля в системі європейських цінностей. 1. ОВД як інструмент захисту довкілля. 2. Місце оцінки впливу на довкілля в системі прикладної екології.	<i>Лекція</i>	6, 8, 10, 16, 63, 64, 67, 75.	2
	Тема 1. Методологія скоупінгу в процедурах ОВД.	<i>Самостійна робота</i>	1, 4, 9, 10.	4,5
2	Тема 2. Порядок здійснення оцінки впливу на довкілля. 1. Об'єкти та види діяльності, що підлягають ОВД. 2. Етапи процедури. 3. Терміни здійснення.	<i>Лекція</i>	1, 4, 7-10.	2
	Тема 1. Підготовка та подання повідомлення про ОВД.	<i>Практична робота</i>	1, 4, 22, 23.	2
	Тема 2. Методики та вихідні дані оцінки впливу на окремі компоненти довкілля.	<i>Самостійна робота</i>	5, 7, 10, 16, 18, 29, 33, 34, 43, 44, 59, 71, 74.	4,5
3	Тема 3. Нормативно-правове регулювання впливів на стан довкілля. 1. Міжнародне законодавство з питань оцінки впливу на довкілля. 2. Національна нормативно-правова база в сфері охорони довкілля.	<i>Лекція</i>	1, 2, 5, 10, 11, 13, 17, 24, 34-38, 50, 52-60.	2
	Тема 3. Державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища.	<i>Самостійна робота</i>	1, 4, 5, 10, 37, 38, 54, 72-77.	4,5
4	Тема 4. Оцінка впливу на довкілля: геологічне середовище. 1. Опис поточного стану та ймовірного впливу на надра. 2. Екологічна оцінка впливу на надра. 3. Запобігання порушення надр при здійсненні планової діяльності.	<i>Лекція</i>	5, 16, 20, 31, 43 73.	2
	Тема 2. Законодавча база регулювання правовідносин у сфері охорони довкілля.	<i>Семінарське заняття</i>	1, 2, 5, 10, 11, 13, 34, 47, 48, 50, 60.	2
	Тема 4. Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з ОВД.	<i>Самостійна робота</i>	1, 3, 4, 7, 9, 10, 25, 34.	4,5

5	Тема 5. Оцінка впливу на довкілля: водні ресурси. 1. Поточний стан поверхневих та підземних вод. 2. Опис водокористування та водовідведення. 3. Вплив планової діяльності на поверхневі та підземні води.	<i>Лекція</i>	21, 32, 30, 39-41, 61, 62, 69, 70, 72.	2
	Тема 5. Стратегія управління водними ресурсами	<i>Самостійна робота</i>	10, 21, 32, 30, 39-41, 61, 62, 72.	4,5
6	Тема 6. Оцінка впливу на довкілля: ґрунти та земельні ресурси. 1. Деградація ґрунтів та земель. 2. Оцінка базового стану земельних ресурсів. 3. Аналіз впливу планової діяльності на земельні ресурси.	<i>Лекція</i>	1, 4, 48, 75.	2
	Тема 3. Облік стічних вод із території планової діяльності.	<i>Практична робота</i>	4, 24, 62.	2
	Тема 6. Заходи захисту земель.	<i>Самостійна робота</i>	1, 4, 10, 48, 75.	4,5
7	Тема 7. Оцінка впливу на довкілля: атмосферне повітря. 1. Особливості атмосферного повітря як природного об'єкту. 2. Стандартизація та нормування в галузі охорони атмосферного повітря. 3. Опис поточного стану атмосферного повітря та ймовірних змін. 4. Алгоритм оцінки впливу на атмосферне повітря. 5. Впливи на атмосферне повітря при підготовчих роботах та плановій діяльності.	<i>Лекція</i>	19, 28, 50, 54, 56, 57-59, 75-77.	4,5
	Тема 7. Державний облік об'єктів, що шкідливо впливають на стан атмосферного повітря та здоров'я людей.	<i>Самостійна робота</i>	3, 10, 15, 17, 18, 28, 29, 42, 57, 58.	4,5
8	Тема 8. Оцінка впливів на клімат. 1. Характеристики клімату. 2. Оцінка кліматичних загроз та ризиків. 3. Аналіз ймовірних впливів планової діяльності на клімат.	<i>Лекція</i>	7, 36, 77.	2
	Тема 4. Забруднення атмосферного повітря.	<i>Практична робота</i>	56, 57, 59.	2
	Тема 8. Державна політика у сфері зміни клімату.	<i>Самостійна робота</i>	7, 10, 36, 77.	4,5

9	Тема 9. Оцінка впливу на довкілля: флора, фауна, біорізноманіття. 1. Геоботанічне та зоогеографічне районування території планової діяльності. 2. Сучасний видовий склад тварин за основними групами території ПД. 3. Сучасний флористичний склад та наявність охоронюваних видів і рослинних угруповань на території ПД. 4. Червона книга України. 5. Біорізноманіття.	<i>Лекція</i>	14, 16, 26, 27, 35, 44-46, 51.	2
	Тема 9. Оцінка впливу на довкілля в галузі лісового господарства.	<i>Самостійна робота</i>	10, 14, 44, 45.	4,5
10	Тема 10. Оцінка впливу на довкілля: відходи. 1. Технологічні процеси утворення відходів. 2. Поводження з відходами. 3. Оцінка ймовірного впливу на довкілля від утворення відходів.	<i>Лекція</i>	1, 4, 11, 25, 33, 38, 47, 49.	2
	Тема 5. Переробка та використання відходів.	<i>Семінарське заняття</i>	1, 4, 10, 11, 25, 33, 38, 47.	2
	10. Регіональні плани управління відходами.	<i>Самостійна робота</i>	11, 25, 38.	4,5
11	Тема 11. Оцінка впливу на довкілля: соціальне середовище. 1. Організація санітарно-захисних зон. 2. Гігієнічні та соціальні аспекти праці людини. 3. Оцінка впливів на соціальне середовище.	<i>Лекція</i>	4, 15, 17, 18.	2
	11. Санітарно-захисні зони для підприємств.	<i>Самостійна робота</i>	1, 4, 10, 18.	4,5
12	Тема 12. Оцінка впливів на здоров'я населення. 1. Стандартизація у сфері охорони здоров'я населення. 2. Оцінка ризиків для здоров'я населення планової діяльності. 3. Аналіз впливів забруднення довкілля на здоров'я людини.	<i>Лекція</i>	17, 42, 65.	2
	Тема 6. Вплив забруднення довкілля на здоров'я населення України.	<i>Семінарське заняття</i>	29, 65, 76.	2
	12. Вплив екологічних факторів на організм людини.	<i>Самостійна робота</i>	10, 17, 29, 42, 65, 76.	4,5

13	Тема 13. Природоохоронні заходи при здійсненні планової діяльності. 1. Запобігання, уникнення впливів на довкілля. 2. Зменшення негативного впливу на довкілля. 3. Усунення значного впливу. 4. Компенсаційні заходи.	<i>Лекція</i>	6, 7, 10.	2
	13. Участь експертів у здійсненні оцінки впливу на довкілля.	<i>Самостійна робота</i>	1, 4, 10, 12, 22, 23, 25, 37.	4,5
14	Тема 14. Післяпроектний моніторинг впливу планової діяльності на довкілля. 1. Моніторинг забруднення ґрунтів та деградації земель. 2. Моніторинг якості вод та атмосферного повітря. 3. Моніторинг впливів на флору та фауну.	<i>Лекція</i>	4, 19, 45, 52, 53, 39-41.	2
	Тема 7. Визначення екологічних обмежень діяльності.	<i>Практична робота</i>	1, 4, 71.	2
	Тема 14. Програми післяпроектного моніторингу.	<i>Самостійна робота</i>	4, 10, 19, 45, 52, 53, 39-41.	4,5
15	Тема 15. Підготовка звіту з ОВД. 1. Загальні підходи. 2. Структура звіту. 3. Висновки.	<i>Лекція</i>	1, 4, 12, 55.	2
	Тема 15. Реєстр звітів з ОВД.	<i>Самостійна робота</i>	1, 4, 10, 12, 55, 74, 75.	4,5
16	Тема 16. Громадське обговорення проекту. 1. Підготовка до громадського обговорення. 2. Громадські слухання. 3. Альтернативи планової діяльності.	<i>Лекція</i>	3, 4, 7.	2
	Тема 8. Міжнародний досвід контролю якості довкілля та проведення ОВД.	<i>Семінарське заняття</i>	8, 60, 63-68, 74.	2
	Тема 16. Роль та участь громадськості в процедурі ОВД	<i>Самостійна робота</i>	1, 3, 4, 10, 12, 22, 23.	4,5